

ZAPOŠLJAVANJE MLADIH – DIJALOGOM DO NOVIH REŠENJA

UKRATKO

Stopa nezaposlenosti mladih u Čačku, Gornjem Milanovcu i Kraljevu se ne smanjuje, već iz godine u godinu pokazuje rastući trend uprkos razvoju lokalnih akcionih planova za zapošljavanje (LAPZ) i izdvajanju sredstava iz budžeta lokalnih samouprava za sprovođenje mera iz LAPZ-a. Idalje gotovo polovinu nezaposlenih čine mladi bez posla, što ostavlja katastrofalne posledice na socio-ekonomski položaj mladih. Ovakva situacija je posledica između ostalog, toga što se LAPZ-ovi razvijaju bez šireg konsultativnog procesa, prethodne analize potreba tržišta i ciljne grupe, te bez specifičnih mera usmerenih na zapošljavanje mladih.

Korak ka uspešnijem uticaju na zapošljavanje mladih vodi preko unapređenja procesa izrade LAPZ – ova. Način da se ovaj proces unapredi je:

1. Sprovođenje detaljnog istraživanja potreba mladih i drugih kategorija nezaposlenih, kao i evaluacija efekata mera primenjenih u prethodnom ciklusu, pre planiranja mera;
2. Prilikom kreiranja godišnjih akcionih planova zapošljavanja treba sprovesti širi konsultativni proces i omogućiti veću participaciju mladih i ostalih zainteresovanih strana;

Razvojni biznis centar Kragujevac
Nikole Pasica 7/II-9, Kragujevac

+381 34 206 853

+381 34 206 854

info@rbcentar.org

www.rbcentar.org

Održiva realizacija ove ideje bi se mogla obezbediti uvođenjem nove forme Rešenja o formiranju lokalnog saveta za zapošljavanje koje bi sadržalo:

- Strukturu LSV, tj spisak članova lokalnog saveta za zapošljavanje - institucija i zainteresovanih strana koje učestvuju u radu LSZ, sa imenima izabраниh predstavnika. U strukturu obavezno uključiti legitimno izabranog predstavnika mladih.
- Detaljni pravilnik rada LSZ, koji opisuje ceo proces, uključujući faze od sprovođenja istraživanja potreba tržišta i ciljne grupe, ocenu efekata ranije primenjenih mera, širok konsultativni proces uz participaciju mladih, planiranje mera usklađenih sa potrebama mladih, kao i implementaciju i monitoring.

NEDELOTVORNE POLITIKE ZAPOŠLJAVANJA MLADIH – KAKO, ZAŠTO I KOLIKO?

Lokalne politike zapošljavanja postoje i donose se na godišnjem nivou, kroz Lokalni akcioni plan zapošljavanja (u daljem tekstu LAPZ) kao instrument planiranja.

Period u kome su efekti LAPZ-ova analizirani je od 2011 do 2013. godine. Praksa razvoja i primene LAPZ-ova

počinje 2011, a zakonski okvir je Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti iz 2009. godine, koji predviđa razvoj Nacionalnih i Lokalnih akcionih planova za zapošljavanje, kao nosećih nacionalnih i lokalnih politika zapošljavanja.

Iako Lokalne samouprave Čačak, Gornji Milanovac i Kraljevo svake godine pripremaju LAPZ-ove i ulažu značajna sredstva u implementaciju mera sadržanih u njima, stopa nezaposlenosti uopšte, a posebno stopa nezaposlenosti mladih, kao najveće i najugroženije kategorije nezaposlenih idalje ima rastući trend (tabela 1). Ova činjenica govori u prilog tvrdnji da lokalne politike zapošljavanja ne daju adekvatne rezultate i da nisu dovoljno delotvorne na zapošljavanje mladih.

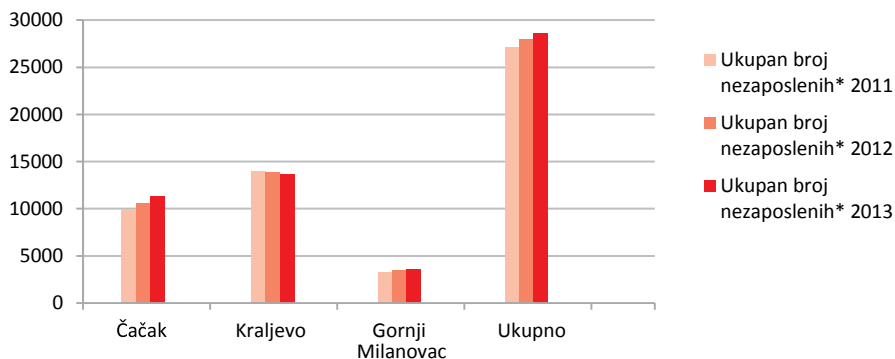
Iz grafikona 1 i 2 se može zaključiti da uprkos izdvajanjima sredstava iz lokalnih budžeta, namenjenih finansiranju mera iz LAPZ-ova opšta i nezaposlenost mladih idalje raste.

Zašto?

Sam proces donošenja LAPZ-ova u Čačku, Kraljevu i Gornjem Milanovcu bi trebalo da odgovori na nekoliko identifikovanih, a jako važnih zajedničkih izazova:

Mladi se iz godine u godinu apostrofiraju u LAPZ-ovima kao jedna od ciljnih grupa najpogođenijih problemom

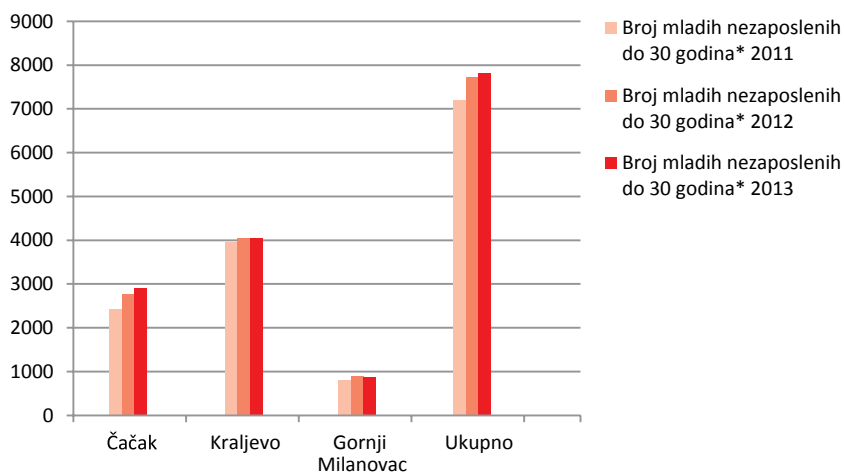
Grafikon 1 Trend kretanja nezaposlenih od 2011 do 2013 u Čačku, Gornjem Milanovcu i Kraljevu

Izvor LAPZ 2011-2013 za Čačak, Kraljevo i Gornji Milanovac, Republički zavod za statistiku

U 2012. godini u Kraljevu je finansirana samo jedna mera i to javni radovi u javnim preduzećima. Ovu meru, nije koristila niti jedna mlada osoba, što vodi zaključku da realizacija LAPZ-a u Kraljevu, nije obuhvatila ni jednu mladu osobu.

Grafikon 2 Trend kretanja nezaposlenih do 30 godina, od 2011 do 2013 u Čačku, Gornjem Milanovcu i Kraljevu

Izvor LAPZ 2011-2013 za Čačak, Kraljevo i Gornji Milanovac, Republički zavod za statistiku

visoke nezaposlenosti, ali uprkos tome na nivou mera nedostaju specifične mere podrške zapošljavanju mladih. Mere koje se LAPZ-ovima planiraju i realizuju su univerzalne i namenjene su celokupnoj populaciji nezaposlenih, ne uzimajući u obzir specifičnosti problema i potreba užih grupa.

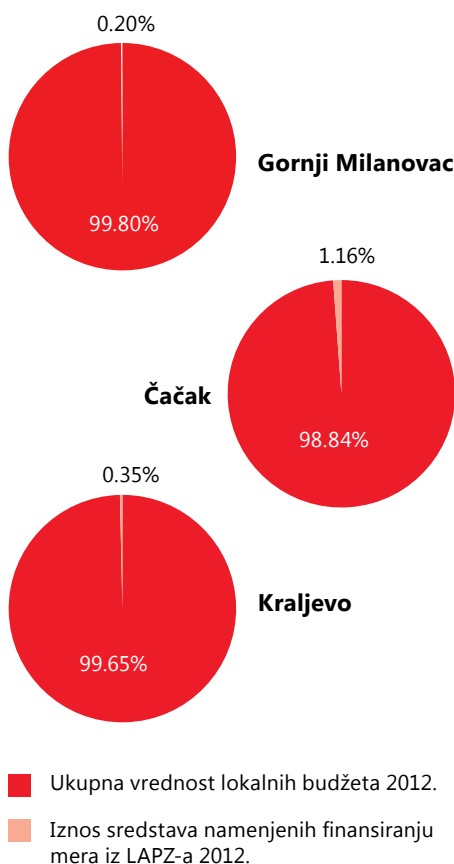
Istovremeno, mladi, civilni sektor, predstavnici obrazovnog sistema i biznis sektora nedovoljno su uključeni proces kreiranja lokalnih politika zapošljavanja. Nedostaje šira participacija i dijalog među akterima na lokalnu. Raspoloživi resursi, koji su zainteresovani i imaju kapaciteta da pruže značajan doprinos se ne stavljaju u funkciju razvoja LAPZ-ova, kao i mera unutar istih. Izostaje zajednički rad na razvoju novih, inovativnih mera koje bi bile pilotirane kroz implementaciju LAPZ-a.

1. Odsustvo praćenja i ocenjivanja uspešnosti primenjenih mera. Do sada nije uspostavljena metodologija ocene efekata pojedinačnih mera koje se sprovode kroz LAPZ mehanizam praćenja. Nema jasnih i merljivih indikatora, na osnovu kojih bi se merili efekti pojedinačnih mera, kao i samih LAPZ-ova. Samim tim se ne zna koje mere daju odgovarajuće rezultate i treba ih ponavljati, a koje mere ne daju rezultate, te ih ne treba ponavljati, već umesto njih pokušati sa drugim merama. Analiza odnosa koristi i troškova nije rađena, što

znači da nema uvida u efikasnost mera.

Zbog svega navedenog, i dalje se beleži isti trend, najveći udeo mladih u broju nezaposlenih lica, uprkos sredstvima koja lokalne samouprave izdvajaju za primenu LAP-ova na godišnjem nivou.

Grafikon 3. Udeo izdvajanja za mere iz LAPZ u vrednosti ukupnih lokalnih budžeta u Kraljevu, Gornjem Milanovcu i Čačku.

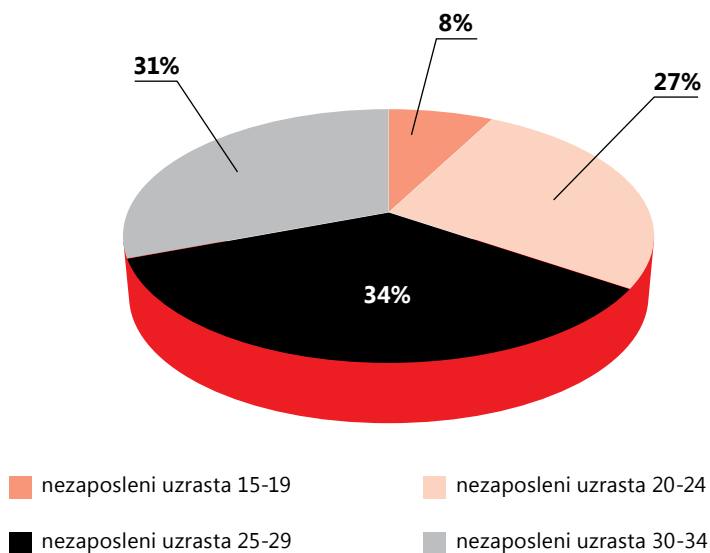

Izvor: Odluke o budžetu i LAPZ za 2012, za Kraljevo, Čačak i Gornji Milanovac

U rešenjima o formiranju lokalnih saveta za zapošljavanje u Gornjem Milanovcu i Čačku nema predstavnika mladih, dok u Kraljevu postoji, međutim, nepoznato je na koji način je izabran i po kom osnovu je legitimni predstavnik ove grupe

Analizom podataka iz tabele 1, se može zaključiti da uprkos izdvajanjima sredstava iz lokalnih budžeta, namenjenih finansiranju mera iz LAPZ-ova opša i nezaposlenost mladih idalje rastu.

Grafikon 3. pokazuje ukupan i relativni iznos sredstava za finansiranje LAPZ-ova u 2012. godini. Na osnovu analize podataka iz prikazanih grafikona se može zaključiti da trenutno ne postoji direktna korelacija između iznosa sredstava namenjenih za finansiranje mera iz LAPZ-ova i smanjenja nezaposlenosti mladih. Uzrok tome je nedovoljno dobra selekcija, kao i neprilagođavanje mera specifičnim potrebama mladih kao najveće kategorije nezaposlenih.

Sve navedeno ima za posledicu da i dalje među nezaposelnim licima najviše ima mladih uzrasta do 30 godina starosti, kao i u prethodnim godinama. Prema podacima Ankete o radnoj snazi u 2013. godini u Srbiji, stopa nezaposlenosti mladih uzrasta 15 do 29 godina starosti značajno je veća (između 15 i 19 - 62.8%, 20 i 24 - 46.5% i 25 do 29 - 35.8%) u odnosu na opštu stopu nezaposlenosti (22.1%). Ovim brojkama naša zemlja daleko nadmašuje zemlje u okruženju. Stopa neaktivnosti mladih je takođe veoma visoka, zbog dugog školovanja i činjenice da mladi najčešće ne rade dok studiraju. Istovremeno stopa samozaposlenosti je veoma niska, svega 6%, spram 12% u ostalim zemljama Evrope. Na teritoriji ove tri lokalne samouprave, prema zvaničnim podacima NSZa, od ukupnog broja nezaposlenih, mladih do 30 godina, u Čačku ima 25.5%, u Kraljevu 29.63%, a u Gornjem Milanovcu 25.8%. Situacija je slična i na teritoriji čitave Srbije.

Dakle, ukoliko se nastavi sa istim trendom, imaćemo još više nezaposlenost mladih i iz toga proistekle katastrofalne posledice koje se reflektuju na nekoliko dimenzija:

- **Katastrofalan socio-ekonomski položaj mladih.** Visoka stopa nezaposlenosti mladih od gotovo 30 %, u poređenju sa 16% u EU, dovodi mlade u jako loš socio-ekonomski položaj, koji se ogleda u lošem životnom standardu, nemogućnosti

osamostaljivanja, profesionalnog i društvenog samopotvrđivanja, kao i zasnivanja porodica. Ukoliko se ovaj trend ne promeni, efekti bele kuge će biti još izraženiji.

- **Još izraženiji odliv mozgova.** Prema izveštaju Svetskog ekonomskog foruma, Srbija se nalazi na 141. mestu po odlivu mozgova na rang-listi od 144 zemlje. Za zemlju od sedam miliona stanovnika to predstavlja ozbiljan ekonomski, ali i društveni problem. Ukoliko se ne stvore bolji uslovi za zapošljavanje mladih, Srbija će biti vodeća zemlja po odlivu mozgova i praktično će školovati kadrove za inostrane poslodavce.
- **Nezadovoljene potrebe tržišta rada, poslodavaca, što će uticati na još veće usporavanje ekonomskog razvoja.** Kao jedan od najvećih uzroka takvog stanja privrednici najčešće navode problem neusklađenosti obrazovnog sistema sa realnim potrebama privrede. Ukoliko, pored sveukupne krize, poslodavci ne mogu da obezbede adekvatnu, kvalifikovanu radnu snagu, to će direktno uticati na smanjenje privredne aktivnosti, usporavanje ekonomskog rasta.
- **Neefektivno trošenje, ionako nedovoljnih lokalnih budžeta.** Ukoliko ne postoje jasni kriterijumi za merenje efekata mera koje se

finansiraju iz lokalnih budžeta, sredstva do kojih je sve teže doći će se idalje neracionalno trošiti, tj. efekti smanjenja, kako opšte stope nezaposlenosti, tako i nezaposlenosti mladih će izostati.

Prema podacima Policijske uprave u Čačku i Republičkog zavoda za statistiku, iz grada na Moravi prošle godine mesto stanovanja objavilo je oko 2.000 mladih, a pretpostavka Zavoda je da je polovina otišla van granica zemlje. Pojedina istraživanja nevladinih organizacija, pokazala su da bi čak 95 odsto mlađih od 30 godina napustilo svoje rodno mesto, samo da im se za to pruži prilika. Kao osnovni uzrok navodi se nedostatak mogućnosti za zaposlenjem.

Analizirajući druge politike koje su za cilj imale smanjenje nezaposlenosti mladih, moraju se pomenuti novoformirani Lokalni saveti za mlade, koji za zadatak imaju da se bave svim problemima mladih, pa tako i problemima nezaposlenosti. Zadatak lokalnih saveta za mlade jeste donošenje lokalnih akcionih planova za mlade, koji su razvijeni u sve tri grada/opštine, međutim za sada je usvojen samo jedan i to u Gornjem Milanovcu. S obzirom da je ovo nova praksa, rano je za bilo kakvu analizu efekata, ali je neophodno usklađivati mere iz ova dva akciona plana, kao i uključiti savete za mlade u planiranje LAPZ-ova.

Ovaj dokument ima za cilj da doprinese smanjenju stope nezaposlenosti mladih na teritoriji tri grada/opštine Čačak, Gornji Milanovac i Kraljevo, tako što će uticati na lokalne samouprave i lokalne savete za zapošljavanje da donose delotvornije politike zapošljavanja kroz unapređenje samog procesa njihovog razvoja.

Ključni principi i načela kojima se treba rukovoditi u procesu donošenja delotvornih politika zapošljavanja su:

- Participativnost – uključivanje što većeg broja motivisanih i kompetentnih zainteresovanih stranau planiranje LAPZ-va.
- Partnerstvo u planiranju
- Transparentosti - sam proces planiranja, donošenja i implementacija LAPZ-ova mora biti pred očima javnosti i otvoren kako za sugestije, tako i za kritike javnosti.
- Odgovornosti - mora postojati jasna isntitucionalna i lična odgovornost za donošenje i sprovođenje mera iz LAPZ-ova, kao i za efekte koji su postignuti.

Interes za primenu svih ovih načela je prisutan kod svih zainteresovanih strana. Kod donosilaca odluka i glavnih kreatora politike će se postepenim uključivanjem ostalih zainteresovanih strana stvoriti

potreba za prihvatanjem dijaloga, ideja i konačno partnerstva u rešavanju ovako važnih pitanja..

Gde sada škripi?

Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti („Službeni glasnik RS”, br. 36/09 i 88/10), propisuje zakonski okvir za planiranje i mere politike zapošljavanja.

Na osnovu ovog zakona, sredstva za zapošljavanje usmerena su u pravcu aktivnijeg pristupa traženju posla, udaljavanjem od čisto pasivnih mera i predviđa veću decentralizaciju i sufinansiranje aktivnih mera tržišta rada zajedno sa lokalnim vlastima. Ipak glavni strateški okvir za kreiranje lokalnih akcionih planova za zapošljavanje čini Nacionalni akcioni plan za zapošljavanje.

Pored toga što zakonski i strateški okvir omogućavaju da LAPZ-ovi i mere unutar njih budu razvijeni u skladu sa lokalnim, kao i potrebama specifičnih ciljnih grupa, stiče se utisak da se iz godine u godinu primenjuju mere koje su sadržane u NAPZ-ovima.

Dakle, sam proces donošenja LAPZ-ova u gradovima Čačak i Gornji Milanovac i opštini Kraljevo ima nekoliko zajedničkih manjkavosti, čijim otklanjanjem bi se značajno uticalo na rezultate:

- Nije definisana forma Rešenja o formiranju lokalnog saveta

za zapošljavanje sa određenom strukturom LSZ, koju čine određene institucije, kao i zainteresovane strane, koje bi trebalo da delegiraju svoje predstavnike u LSV.

- Nije definisan detaljni pravilnik rada LSZ, koji opisuje ceo proces, uključujući sve faze od istraživanja lokalnog tržišta i potreba ciljne grupe, ocene efekata ranije primenjivanih mera, planiranja novih mera kroz širi konsultativni proces i participaciju zainteresovanih strana, kao i implementaciju i monitoring planiranih mera.
- Nije definisana forma LAPZ-a koja bi sadržala sve elemente, koji su rezultat svake od faza koje bi bile detaljno opisane u pravilniku rada LSZ.

Otklanjanje ovih manjkavosti bi imalo za rezultat aktivniji i odgovorniji rad LSZ, partnerstvo i učešće svih zainteresovanih strana na lokalnu i konačno delotvornije politike zapošljavanja i mere usklađenije sa potrebama mladih i drugih kategorija nezaposlenih.

Istraživanje efekata mera LAPZ 2012 na teritoriji gradova Kraljevo i Čačak i Opštine Gornji Milanovac

U okviru projekta je rađeno istraživanje efekata mera LAPZ 2012 na teritoriji gradova Kraljevo i Čačak i Opštine Gornji Milanovac. Istraživanje je imalo za cilj da

ukaže na dobre i loše strane trenutnog načina planiranja i implementacije mera za zapošljavanje mladih na ovoj teritoriji.

Obzirom da je ovakav tip istraživanja prvi put rađen na teritoriji Srbije, može se reći da je dobijen prilično kvalitetan uvid u stanje zapošljavanja i efektima istih za kategoriju mladih do 30 godina bez obzira što je predmetno istraživanje obuhvatilo samo tri grada u Srbiji.

Nalazi desk istraživanja pokazuju:

a) Postoje naponi ključnih institucija (NSZ, LS, LSZ) da se bave problemom nezaposlenosti u smislu da se iz godine u godinu kreiraju mere za podsticaj zapošljavanja i samozapošljavanja kako na nivou države tako i lokalnih samouprava, ali da oni nisu dovoljni i da je na problemu potrebno raditi efikasnije i efektnije.

b) Nalazi istraživanja upućuju da su LAPZ uprkos činjenici što definišu mlade do 30 godina kao izrazito vulnerabilnu kategoriju izuzetno malo programa i sredstava opredelili za ovu grupu. U slučaju kada jesu, ove mere nisu bile realizovane ili pak nisu dale očekivane rezultate (kao u slučaju Gornjeg Milanovca gde je više od 50% mladih bez posla danas, ili u Kraljevu gde jedinom ostavljenom merom (od četiri planirane), nije bila obuhvaćena niti jedna mlada osoba do 30 godina.

LAPZ pokazuju odsustvo dubljih analiza problema nezaposlenosti mladih,

postoje samo opšti statistički podaci o broju nezaposlenosti bez ikakvih dubljih razmatranja koja bi uzela u obzir različite kategorije mladih po polu, starosti, stepenu obrazovanja, mestu prebivanja (urbano/ruralno), te u skladu sa dubinskim nalazima problema definisale konkretnije ili pak adekvatnije mere.

Takođe, iako mnogi LAPZ navode da će se praćenje i procenjivanje raditi po indikatorima, sistemi praćenja i procenjivanje efekata mera LAPZ, nisu najjasnije definisani, odnosno ne postoje matrice za praćenje i procenjivanje efekata sa SMART definisanim indikatorima, vremenskim okvirom i odgovornostima niti postoje javno dostupni izveštaji o nalazima praćenja i procene efekata iz godine u godinu.

Nalazi ankete pokazuju nejednak udeo korisnika/ca mera u odnosu na rod, starost i obrazovanje. Očigledno je da je mera program pripravnik privukla više žena, dok su mere subvencija za zapošljavanje, samozapošljavanje i javnih radova bile prihvatljivije za muškarce. Takođe, u merama je primetna i znatno veća prisutnost muškaraca u uzrastima 20-24 i 30-32 godine.

Kada je u pitanju *zaposlenost/nazaposlenost ispitanika/ca*, ukupan procenat nezaposlenih ispitanih mladih ljudi iznosi 42%. Ako na to dodamo i činjenicu da ih je 60% duže od godinu dana već bez posla, postavlja se pitanje realnog uticaja i održivosti korišćene mere.

Kada je u pitanju *unapređenje mera podrške*, veliki broj ispitanika/ca skreće pažnju da mere nisu prilagođene potrebama lokalnog tržišta ukazujući kao posledicu veliku stopu nezaposlenosti. Stoga je sasvim očekivano da ispitanici/ce vide veće ulaganje finansijskih sredstava, podršku tokom i nakon izlaska iz mere zapošljavanja, te kontrolu kvaliteta čitavog procesa a pre svega poslodavaca kao značajne faktore unapređenja čitavog procesa zapošljavanja i samozapošljavanja. Osim toga, postojeće mere koje ne pokazuju dovoljno efikasnosti i treba ih zameniti drugima među kojima bi svoje mesto mogle da nađu mere za sticanje znanja i iskustva, mere dodatne podrške za uspešne korisnike mera, mere za podsticanje više delatnosti, mere prilagođene OSI, start-up mere EU koje su pokazale dobre rezultate, mere oslobađanja/umanjenja poreza preduzetnicima i firmama za nova radna mesta. Na sve ovo treba dodati i neophodnost ili preduslov unapređenja postojećih ili uvođenja novih mera, a to je direktno uključivanje mladih nezaposlenih lica u izradu LAPZ obzirom na činjenicu da je njih 100% izjavilo da nije nikada bilo konsultovano tokom procesa izrade LAPZ. Ne treba zaboraviti da se radi ne samo o mladim licima o čijoj sudbini se planira već i budućim značajnim saradnicima koji mogu pomoći kako u promociji dobrih praksi tako biti podrška novim mladim nezaposlenim licima ali i donosiocima odluka i institucijama koji odluke sprovode.

Na osnovu gore iznetih zaključaka, bilo bi *preporučljivo*:

1. Posebnu pažnju obratiti na proces formiranja LAPZ ubuduće i to:
 - a) istražiti konkretnije potrebe lokalnog tržišta i jasno identifikovati potrebe za ljudskim kapitalom (od godine do godine)
 - b) bazirati mere na rodno zasnovanim principima, i detaljnije istražiti potrebe i specifičnosti različitih kategorija nezaposlenih lica u odnosu na pol, starost, obrazovanje
 - c) razviti jasno definisan sistem paćenja i procenjivanja efikasnosti i efekata mera zasnovan na SMART principu
 - d) omogućiti veću participaciju mladih nezaposlenih, ali i zaposlenih lica u svim fazama, od kreiranja do evaluacije efekata

Šta treba da činimo

Da bi napravili korak ka delotvornijim politikama zapošljavanja mladih i na taj način doprineli smanjenju nezaposlenosti mladih, potrebno je nekoliko hitnih intervencija:

1. **Pre definisanja mera unutar LAPZ –a, sprovesti detaljno istraživanje potreba mladih i drugih kategorija nezaposlenih, kao i evaluaciju efekata mera primenjenih u prethodnom ciklusu.**

Metode istraživanja

- **Desk analiza ključnih dokumenata (LAPZ, statistike NSZ...**
- **Anketa-** nezaposleni i mladi do 30 godina koji su koristili mere podrške LAPZ tokom prošlog perioda.
- **Sumiranje nalaza i preliminarno izveštavanje**

Dobijeni podaci se obrađuju i sumiraju u vidu izveštaja o nalazima istraživanja po ključnim pitanjima iz upitnika i stvara se osnova za produbljivanje kritičnih saznanja na fokus grupama sa zainteresovanim stranama.

2. Potrebno je pre planiranja mera, **istražiti potrebe lokalnog tržišta i jasno identifikovati potrebe za ljudskim kapitalom** (od godine do godine), a zatim, **detaljno istražiti potrebe i specifičnosti različitih kategorija nazaposlenih lica** u odnosu na starost, pol, obrazovanje i u skladu sa identifikovanim potrebama usklađivati mere usmerene na zapošljavanje.

Takođe je neophodno **uspostaviti sistem za praćenje i evaluaciju primenjenih mera iz akcionog plana, te redovno pratiti i meriti uspešnost finansiranih mera.** Neophodno je prilikom planiranja mera definisati jasne

Neki od predloga novih podsticajnih mera za zapošljavanje mladih nastali na **pilot konsultativnim radionicama**, kroz diskusiju zainteresovanih strana (mladi, OCD, poslodavci, LSZ i obrazovne institucije):

1. **Radna praksu**, u okviru koje je potrebno obezbediti novčana sredstva za poslodavce koja će nedoknaditi troškove za topli obrok i nadoknadu za zdravstvenu zaštitu, za primljeno lice.
2. **Zapošljavanje u realnom sektoru** tako što će poslodavci obezbediti platu a Lokalna samouprava doprinose kao i ukidanje lokalnih poreza
3. Obezbeđivanje subvencije poslodavcima za nova radna mesta čime bi se **poslodavci koji zaposle lice, oslobodili plaćanja lokalnih такси u prve tri godine** od 80% u prvoj, do 30% u trećoj.

indikatore, procedure za praćenje i utvrditi odgovorne institucije i pojedince, kako za realizaciju, tako i za praćenje i evaluaciju. Ovo omogućava da se identifikuju one mere koje daju najmanje efekata i koje su najmanje korišćene od strane nezaposlenih lica, tj. koje treba zameniti drugim potencijalno efektivnijim i efikasnijim merama. NSZ i LSZ može koristiti metodologiju korišćenu u okviru projekta " Istraživanje o efektima

primenjenih mera podrške zapošljavanja/ samozapošljavanja mladih iz Čačka, Gornjeg Milanovca i Kraljeva koje su obezbeđivane tokom 2012. godine kroz Lokalni akcioni plan za zapošljavanje (LAPZ)“ kao sredstvo kojim mogu da ispituju i prate efekte mera zapošljavanja na svojim teritorijama te efikasnije i efektivnije planiraju i prate mere iz godine u godinu i tako postave svojevrsni *benchmarking* sistem koji će im omogućiti činjenično bavljenje problematikom.

3. **Prilikom kreiranja godišnjih akcionih planova zapošljavanja sprovesti širi konsultativni proces i omogućiti veću participaciju mladih i ostalih zainteresovanih strana**

Proces izrade LAPZ-ova bi trebalo započeti nizom fokus grupa sa zainteresovanim stranama: mladima, poslodavcima, obrazovnim institucijama i OCD. Cilj organizovanja fokus grupa je da se kreiraju jasne preporuke za uvođenje i primenu novih inovativnih mera u LAPZ za naredni ciklus. Ovo takođe podrazumeva da donosioci odluka (SZ i LS) i sprovedilac odluka NSZ razmisle i uzmu u obzir dobijene preporuke za uvođenje novih mera koje mogu značajno da unaprede efekte LAPZ. Pored sprovođenja konsultativnog procesa, **potrebno je u rad saveta za mlade uključiti legitimne predstavnike mladih, kao najzastupljenije, najugroženije, a sa druge strane najperspektivnije**

grupacije među nezaposlenima.

Predstavnik mladih u lokalnom savetu za zapošljavanje bi bio biran od strane saveta za mlade tamo gde je formiran i aktivan, ili zajednički od strane svih aktera koji se bave pitanjima mladih na lokalnu (kancelarija za mlade, OCD mladih i neformalne grupe mladih). Na ovaj način bi se kvalitet i efikasnost rada lokalnih saveta za zapošljavanje drastično unapredio, kroz nove ideje i inicijative koje dolaze od strane svih zainteresovanih strana, a naročito mladih. Postoji niz mera koje mogu imati pozitivne efekte, bez ulaganja dodatnih sredstava iz budžeta, već kroz bolje povezivanje i saradnju institucija saradnju odgovornih institucija (NSZ i LS), obrazovnih institucija, OCD koje se bave problemom nezaposlenosti mladih i njihovom većom mobilnosti na tržištu rada kao i biznis zajednice.

Kako?

Održiva realizacija ove ideje bi se mogla obezbediti uvođenjem nove forme Rešenja o formiranju lokalnog saveta za zapošljavanje koje bi sadržalo:

- Strukturu LSZ, tj spisak članova lokalnog saveta za zapošljavanje - institucija i zainteresovanih strana koje učestvuju u radu LSZ, sa imenima izabranih predstavnika. U strukturu obavezno uključiti legitimno izabranog predstavnika mladih.
- Detaljni Pravilnik rada LSZ, koji opisuje ceo proces, uključujući faze:

- 1) sprovođenje istraživanja lokalnog tržišta i specifičnih potreba zastupljenih kategorija nezaposlenih;
- 2) Ocenu efekata ranije primenjivanih mera;
- 3) konsultativni proces, koji podrazumeva fokus grupe sa zainteresovanim stranama; Planiranje mera u skladu sa specifičnim potrebama tržišta i zastupljenih kategorija nezaposlenih, uz jasne i merljive indikatore uspešnosti svake mere;
- 4) Implementaciju i monitoring planiranih mera u skladu sa definisanim odgovornostima i postavljenim indikatorima.

Razvojem efikasnijih i delotvornijih lokalnih politika zapošljavanja, koje bi se kreirale u širem konsultativnom procesu, na osnovu prethodno urađenih analiza i merenja efekata primenjenivanih mera, a koje bi specifično targetirale mlade kao ciljnu grupu, moglo bi se uspešnije delovati na problem visoke nezaposlenosti mladih na lokalnom nivou. Mladi bi unapredili svoj socio ekonomski status, poslodavci bi na bolji način zadovoljili svoje potrebe za radnom snagom, što bi imalo pozitivne efekte na ubrzanje ekonomskog rasta. Lokalni budžeti bi se takođe racionalnije koristili.

P4OCD – Delotvorno i odgovorno učešće organizacija civilnog društva u procesu kreiranja praktičnih politika u Srbiji

Ovaj dokument je nastao u okviru programa "Dostojanstven rad", koji sprovodi SOLIDAR Suisse/ Swiss Labour Assistance (SLA) – Kancelarija u Srbiji i uz stručnu podršku Beogradske otvorene škole (BOŠ), u okviru projekta „P4OCD - Delotvorno i odgovorno učešće organizacija civilnog društva u procesu kreiranja praktičnih politika u Srbiji“. Mišljenja i stavovi izraženi u dokumentu predstavljaju stavove autora i ne odražavaju nužno zvanične stavove Solidar Suisse i Beogradske otvorene škole.

SOLIDAR
SUISSE

Swiss Labour Assistance SLA
Kancelarija u Srbiji

Razvojni biznis centar Kragujevac
Nikole Pasica 7/II-9, Kragujevac

+381 34 206 853

+381 34 206 854

info@rbcentar.org

www.rbcentar.org